

**Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка**

**Кафедра біології, екології та
методик їх навчання**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОХОДЖЕННЯ
ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ
014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА
(БІОЛОГІЯ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ)**

Кременець-2021

Методичні рекомендації до проходження виробничої педагогічної практики здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка. 2021. 36 с.

Укладач: **Н. Цицюра**, кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Рецензент: **М. Ільєнко** – доктор біологічних наук, професор кафедр біології, екології та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Розглянуто на засіданні кафедри біології, екології та методик їх навчання КОГПА ім. Тараса Шевченка (протокол №1 від 31.08.2021 р.)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ	5
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ	9
СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ	11
ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ	14
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ	17
ДОДАТКИ	22
ДОДАТОК А. ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН ОФОРМЛЕННЯ КОНСПЕКТУ УРОКУ	22
ДОДАТОК Б. СХЕМА АНАЛІЗУ КОМБІНОВАНОГО УРОКУ	24
ДОДАТОК В. САМОАНАЛІЗ НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ	27
ДОДАТОК Д. СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УЧНЯ	28
ДОДАТОК Е. СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОЛЕКТИВУ ШКОЛЯРІВ (КЛАСУ)	29
ДОДАТОК Є. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	31
ДОДАТОК Ж, З. ТИТУЛЬНІ СТОРІНКИ	33
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	35

ВСТУП

Виробнича (педагогічна) практика є складовою частиною професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини).

Зміст і завдання виробничої (педагогічної) практики визначаються освітньо-професійною програмою, навчальним планом та Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Базами проходження виробничої (педагогічної) практики здобувачів є заклади загальної середньої освіти різних типів. Педагогічна практика дає можливість здобувачам використати отримані теоретичні знання з фахових дисциплін, сучасних освітніх технологій в ЗЗСО, психології педагогічної діяльності, актуальних проблем навчання біології та основ здоров'я, інноваційних технологій навчання біології та основ здоров'я, закріпити і поглибити їх шляхом самостійної педагогічної роботи, навчитися її планувати, осмислити відповідальність і багатогранність роботи педагога.

Місце дисципліни (ОК 14) у структурно-логічній схемі ОПП.

Примітка.

ОК 8 Методологія науково-педагогічних досліджень

ОК 9 Сучасні освітні технології в ЗЗСО

ОК 10 Психологія педагогічної діяльності

ОК 11 Актуальні проблеми методики навчання біології та основ здоров'я

ОК 12 Інноваційні технології навчання біології та основ здоров'я

ОК 13 Комп'ютерні інформаційні технології в освіті та науці

ОК 15 Підготовка кваліфікаційної роботи

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

Основна мета виробничої (педагогічної) практики – оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, технологіями, формами освітньої роботи у закладах загальної середньої освіти різних типів, набуття ними практичного досвіду застосування теоретичних знань у практичній діяльності з використанням сучасних педагогічних технологій та нових інформаційних засобів навчання, прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних для професійної діяльності умовах, виховання потреби систематично поповнювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності. Під час практики відбувається безпосереднє поєднання і реалізація теоретичних знань, які отримують здобувачі вищої освіти на заняттях, з їх практичною діяльністю в якості педагогів.

Перед здобувачами вищої освіти під час педагогічної практики визначені такі завдання:

- ознайомлення із структурою та змістом навчального процесу в освітньому закладі, особливостями роботи вчителя, класовода;
- засвоєння педагогічних форм освітньої взаємодії з учнями, оволодіння навиками самостійно і творчо застосовувати знання і способи діяльності, що були засвоєні під час вивчення гуманітарних, професійно-спрямованих і психолого-педагогічних освітніх компонент;
- набуття навичок самостійного ведення освітньої роботи з учнями, враховуючи їхні індивідуальні особливості;
- розвиток умінь використовувати в педагогічній діяльності різні організаційні форми, планувати і проводити навчальні заняття різних типів з ефективним використанням доцільних методів і засобів навчання, педагогічних прийомів, які активізують пізнавальну діяльність учнів та сприяють їх вихованню і розвитку;
- набуття навчального досвіду проведення навчально-методичної, науково-дослідницької роботи в галузях фахових і педагогічних наук;
- ознайомлення із досвідом роботи учителів, випробування найефективніших прийомів і методів навчання і виховання учнів, оволодіння сучасними прогресивними технологіями навчання;

- отримання навичок індивідуальної роботи з учнями;
- набуття та усвідомлення досвіду педагогічної діяльності під час виконання основних функцій учителя.

У результаті проходження виробничої (педагогічної) практики здобувач повинен володіти такими компетентностями та досягти таких результатів навчання:

Інтегральна

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі освіти, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог

Загальні

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

ЗК3. Здатність планувати та управляти часом

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

ЗК7. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні та коректно оформляти їх результати

ЗК8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК9. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності

ЗК10. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності

ЗК11. Здатність діяти на основі етичних правил та академічної доброчесності

ЗК12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

ЗК13. Здатність організувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язберезувальні технології під час освітнього процесу

ЗК14. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

Фахові

ФК2. Здатність розкривати загальну структуру біологічної науки, аналізувати і встановлювати причинно-наслідкові та ієрархічні зв'язки в структурі й функціонуванні живих систем різного рівня організації

- ФК3. Здатність розуміти та вміти застосовувати сучасні методи педагогічних і біологічних досліджень та інтерпретувати їх результати
- ФК4. Здатність використовувати у професійній діяльності біологічну термінологію, оперувати систематичними категоріями
- ФК10. Здатність розуміти та пояснювати основні психологічні чинники, механізми, закономірності сучасного освітнього процесу
- ФК11. Здатність розуміти принципи, методи, засоби навчання і дидактичні правила їх реалізації в освітньому процесі
- ФК12. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів
- ФК13. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики та технології навчання, виховання та розвитку учнів у професійній діяльності для забезпечення якості освітнього процесу з біології та основ здоров'я
- ФК14. Здатність до використання цифрових, інформаційних і комунікаційних технологій для підтримки навчальної та науково-дослідної роботи, іноземної мови у професійному контексті
- Програмні результати навчання:
- РН1. Володіти іноземною мовою в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами, правильно використовувати мовні засоби залежно від сфери й мети спілкування
- РН2. Володіти методологією наукових досліджень в біології та освіті, умінням аналітично опрацьовувати, оформляти та презентувати результати досліджень з дотриманням норм академічної доброчесності
- РН3. Володіти знаннями про молекулярні механізми життя різного рівня організації та встановлювати ієрархічні зв'язки в структурі й функціонуванні живих систем
- РН4. Володіти знаннями про особливості реалізації генетичної інформації на різних рівнях і етапах розвитку організму, формувати ціннісні орієнтації щодо попередження шкідливих звичок як мутагенних чинників
- РН5. Знати й аналізувати механізми регуляції та адаптації живих організмів, пояснювати процеси біологічної та соціальної адаптації людини в умовах виробничого середовища та аналізувати біологічні зміни за умов стресових ситуацій
- РН6. Характеризувати закономірності та механізми функціонування організму людини, володіти сучасними

- методами дослідження морфофункціональних особливостей осіб різного віку та статті, формувати ціннісні орієнтації щодо здорового способу життя та застосовувати здоров'язберігаючі технології в освітньому процесі
- PH7. Демонструвати знання принципів раціонального природокористування із врахуванням цілей сталого розвитку задля збереження біорізноманіття, збільшення продуктивності та стійкості природних екосистем
- PH8. Уміти ефективно комунікувати та формувати сприятливий соціально-психологічний клімат, формувати команду, мотивувати інших до досягнення поставлених цілей, психологічно аналізувати педагогічну діяльність
- PH9. Уміти визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності, застосовувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних практичних задач
- PH10. Знати сучасні підходи до побудови системи освіти в Україні та світі; розуміти протиріччя, закономірності, принципи, методи, форми, технології організації навчально-пізнавальної діяльності особистості; володіти сучасними теоретичними та практичними основами методики навчання дисциплін у закладах загальної середньої освіти.
- PH11. Уміти розробляти та організовувати різні форми навчальної, позаурочної та позакласної роботи, адаптуючи їх до різних рівнів підготовки учнів; застосовувати відповідні методи та сучасні технології навчання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.
- PH12. Знати загальну психологічну структуру педагогічної та учбової діяльності; розуміти психологічні механізми та закономірності, які лежать в основі виховання особистості, характеризувати психологічні особливості педагогічного спілкування та функціонування педагогічного колективу.
- PH13. Уміти психологічно обґрунтовувати процеси індивідуалізації та диференціації в освітньому процесі у закладах загальної середньої освіти; встановлювати комунікативний контакт із учнями із врахуванням їх індивідуально-психологічних особливостей, рівнів навчальності та вихованості, зі збереженням належного рівня психічного здоров'я усіх учасників освітнього процесу.

- PH14. Володіти навчально-методичними знаннями, уміннями і навичками організації освітнього процесу в предметній галузі, відбирати, поєднувати і застосовувати найбільш ефективні методи, методичні прийоми, засоби навчання, застосовувати інноваційні технології навчання, забезпечувати необхідний рівень охорони праці під час проведення навчальних занять
- PH15. Володіти методологією формування ключових компетентностей в учнів Нової української школи під час вивчення біології та основ здоров'я
- PH16. Уміти ефективно використовувати комп'ютерні інформаційні технології для вирішення дослідницьких та практичних завдань в професійній галузі.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Виробнича (педагогічна) практика організовується відділом практики КОГПА ім. Тараса Шевченка та кафедрою біології, екології та методик їх навчання.

Перед початком практики керівник практики та методист проводять настановні конференції, які присвячуються ознайомленню здобувачів із порядком проходження практики, правами й обов'язками студентів-практикантів, змістом практики та вимогами до оформлення звітної документації.

Здобувачі під час педагогічної практики аналізують структуру і напрямками діяльності освітніх закладів, вивчають особливості навчальних планів, методичного і матеріально-технічного забезпечення, графіків навчального процесу, розкладів занять, систему науково-дослідної роботи, відвідують заняття вчителів та самостійно готують і проводять уроки, заняття, відвідують методичні об'єднання і семінари вчителів та беруть у них активну участь. У період педагогічної практики здобувачі вивчають систему виховної роботи з учнями у позанавчальний час, особливості співпраці із громадськими організаціями, органами самоврядування.

Обов'язки практикантів:

У період проходження педагогічної практики здобувачі зобов'язані:

- повністю і самостійно виконувати завдання, передбачені програмою і календарним планом практики;

- здійснювати збір, систематизацію, обробку і аналіз первинної інформації та матеріалів за тематикою, визначеною керівником практики;
- забезпечити необхідну якість виконуваної роботи, нести відповідальність за її виконання;
- регулярно вести записи в щоденнику практики про зміст виконуваної роботи і завдань, а також своєчасно надавати щоденник для контролю керівнику практики;
- дотримуватися діючих в освітньому закладі правил внутрішнього трудового розпорядку, правил охорони праці;
- після закінчення практики, в установлені терміни, здати всю звітну документацію на кафедру.

Обов'язки керівників практики:

Загальне керівництво педагогічною практикою здобувачів здійснюється відповідальним за проведення практики керівником. Відповідальний за проведення практики керівник:

- проводить настановчу конференцію для здобувачів;
- здійснює контроль за дотриманням термінів виробничої (педагогічної) практики;
- надає консультаційну допомогу здобувачам з усіх питань, пов'язаних з проходженням практики;
- здійснює контроль за виконанням здобувачами всіх видів робіт, які виконуються в ході проходження практики;
- звітує на Вченій раді факультету про проведення практики разом із зауваженнями і пропозиціями щодо її вдосконалення.

Обов'язки керівника від бази практики:

Керівник від бази практики забезпечує належні безпечні умови праці, здійснює контроль за дотриманням виконання завдань практики. Педагоги від бази практики надають консультаційну допомогу у виборі тем для підготовки занять, контролюють правильність складання їх конспекту та проведення, оцінюють результати виконання здобувачами програми практики..

СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

Змістовий модуль	Кількість годин	
	II семестр	III семестр
1. Організаційна робота	10	10
2. Навчальна робота	85	85
3. Позакласна робота	30	30
4. Методична робота	65	65
5. Виховна робота	40	40
6. Науково-дослідна робота	20	20
7. Підсумки педагогічної практики	20	20
Всього годин	270	270
Разом	540	

Модуль I. Організаційна робота

1. Участь в настановній конференції з педагогічної практики.
2. Ознайомлення із правами та обов'язками студентів-практикантів, метою та завданнями педагогічної практики.
3. Складання індивідуального плану проходження педагогічної практики.
4. Ознайомлення із базою практики, правилами внутрішнього розпорядку, розкладом занять із фаху, виховних годин.
5. Знайомство із керівником від бази практики, вчителями, класоводами.
6. Визначення тем та форм навчальних занять, які здобувач має провести, складання розкладу відвідування уроків вчителів-предметників і розкладу занять, які буде проводити здобувач.
7. Закріплення за певним класом у статусі класного керівника.
8. Оформлення щоденника педагогічної практики.
9. Аналіз схеми аналізу уроків та позакласних заходів,
Форма звітності: індивідуальний план роботи здобувача.

Модуль II. Навчальна робота

1. Відвідування уроків учителів з метою аналізу їх педагогічного досвіду.
2. Оформлення аналізів спостережень відвіданих уроків.
3. Підготовка до проведення уроків, яка включає: визначення цілей, структури та методики уроку; підбір матеріалу до теми; підбір необхідних засобів навчання, ефективних методів та прийомів для досягнення поставлених цілей; визначення форми контролю й оцінки знань, навичок і вмій учнів.

4. Консультації у вчителя-предметника, обговорення попередніх варіантів конспектів, їх доопрацювання з урахуванням побажань.
5. Розробка розгорнутих планів-конспектів та проведення уроків (не менше 10 уроків з фаху і 6-11 класах, 5 з них – залікові).
6. Аналіз проведених уроків під час їх обговорення з вчителем.
Форма звітності: аналіз спостереження не менше 8 занять у 6-11 класах учителів-предметників; конспекти уроків; дидактичний матеріал.

Модуль III. Позакласна робота

1. Проведення консультацій учням з питань написання рефератів, дослідницьких робіт.
2. Організація індивідуальної роботи з учнями.
3. Вивчення інноваційних форм і методів позакласної роботи.
4. Участь в організації позакласних заходів (проведення заняття гуртка, тематичного вечора, KBK, олімпіади, тижня біології та ін.).
5. Підготовка та проведення позакласного заходу / гурткового заняття.
Форма звітності: конспект позакласного заходу з біології / конспект гурткового заняття.

Модуль IV. Методична робота

1. Вивчення системи роботи освітнього закладу.
2. Вивчення та аналіз планів роботи методичних об'єднань закладу освіти, навчальних програм, календарно-тематичних планів з біології та основ здоров'я у відповідних класах.
3. Вивчення специфіки діючих підручників з біології, біології та екології, основ здоров'я, які використовуються в освітньому закладі.
4. Вивчення методики й техніки проведення уроку, інших форм організації навчання шляхом відвідування й аналізу відвіданих уроків учителів-предметників.
5. Відбір методів, прийомів та форм навчально-виховної роботи.
6. Виконання індивідуального завдання.
7. Участь у методичних нарадах, семінарах.
8. Ведення щоденника педагогічної практики.
Форма звітності: щоденник педагогічної практики.

Модуль V. Виховна робота

1. Виконання обов'язків класного керівника, самостійне ведення виховної роботи.
2. Проведення години класного керівника.

3. Здійснення дослідження психолого-педагогічної характеристики учня.
4. Складання психолого-педагогічної характеристики учня.
Форма звітності: психолого-педагогічна характеристика учня; сценарій виховного заходу.

Модуль VI. Науково-дослідна робота

1. Систематизація теоретичних знань для якісного виконання поставлених науково-практичних завдань кваліфікаційної (магістерської) роботи здобувача вищої освіти.
2. Виконання педагогічного експерименту для виконання кваліфікаційної роботи.
3. Підготовка доповідей і виступів на методичних семінарах, круглих столах, наукових конференціях тощо.
4. Підготовка наукової статті, тез за обраним напрямом досліджень.
Форма звітності: результати педагогічного експерименту, матеріали доповіді, наукова стаття, тези.

Модуль VII. Підсумки педагогічної практики

1. Оформлення щоденника педагогічної практики.
2. Написання звіту про проходження практики, який має включати опис виконаної роботи, аналіз використаних методів і технологій навчання, труднощі та проблемні ситуації, які виникали під час педагогічної практики, пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу тощо.
3. Оформлення конспектів проведених залікових уроків, позакласного заходу / гурткового заняття, виховного заходу (з наочним матеріалом).
4. Написання психолого-педагогічної характеристики учня та класу.
5. Аналіз спостережень відвіданих занять.
6. Оформлення індивідуального завдання.
7. Участь у підсумковій конференції з педагогічної практики (виступ із доповіддю, презентація, викладення підсумків дослідження та ін.).

Форма звітності: звітна документація педагогічної практики.

ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

Виробнича (педагогічна) практика вважається завершеною за умови виконання здобувачем всіх вимог програми практики.

Після проходження педагогічної практики магістранти представляють на кафедру упродовж 3 днів після офіційної дати її закінчення звітну документацію:

1. Щоденник педпрактики, завірений підписами і печаткою школи.
2. Конспекти залікових уроків з фаху.
3. Конспект гурткового заняття чи позакласного заходу з фаху.
4. Конспект виховної години.
5. Психолого-педагогічні характеристики учня та класу.
6. Результати науково-дослідної роботи (результати педагогічного експерименту / матеріали доповіді / наукова стаття / тези).
7. Результати виконання індивідуального завдання (портфоліо / реферат / сертифікат).

Розподіл балів, що присвоюються за виконання програми виробничої (педагогічної) практики у II і III семестрі

Вид діяльності	Кількість балів
Оцінка керівника від бази практики	30*
Оцінка керівника від кафедри: – щоденник педагогічної практики – 10; – залікові заняття – 25**; – позакласний захід / гурткове заняття – 5; – заліковий виховний захід – 5	45
Оцінка презентації результатів практики: – результати науково-дослідної роботи – 10; – результати виконання індивідуального завдання – 10; – презентація результатів проходження практики на звітній конференції – 5	25
Всього:	100

Примітка. * – у відсотковому співвідношенні за 100-бальною шкалою.

** – одне залікове заняття оцінюється 5 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

90-100 балів, „відмінно”, А. Ставиться у тому випадку, коли навчально-виховна робота здійснена студентом на високому рівні; студент проявив себе як організований, творчий, сумлінний під час виконання різних видів роботи в освітньому закладі, де проходив практику, знає і вміє застосовувати в освітньому процесі сучасні педагогічні технології та нові інформаційні засоби навчання, завоював повагу та авторитет серед учнів, викладацького колективу, методистів; здав у визначений термін правильно оформлену документацію.

82-89 балів, „дуже добре”, В. Ставиться у тому випадку, коли навчально-виховна робота проведена студентом на достатньому рівні, студент допустив деякі методичні помилки в освітньому процесі, але зміг самостійно їх виправити або пояснити їх причину під час аналізу заняття; у ході педпрактики студент не допускав недисциплінованості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його педагогічну діяльність добре відізналися учні / студенти, педагогічний колектив навчального

закладу, методист; здав у визначений термін правильно оформлену документацію.

75-81 балів, „добре”, С. Ставиться у тому випадку, коли навчально-виховна робота проведена на достатньому рівні; студент допустив незначні методичні помилки в освітньому процесі, проте не завжди зміг самостійно їх виправити або пояснити в процесі аналізу заняття їх причину; у ході педпрактики студент був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи; одержав добрі відгуки від учнів /студентів, педагогічного колективу навчального закладу, методиста; здав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і поправки за вказівкою методиста.

67-74 балів, „достатньо”, D. Ставиться у тому випадку, коли навчально-виховна робота проведена на задовільному рівні, студент проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності студента під час практики - „задовільна”, із невеликим запізненням здав документацію.

60-66 балів, „задовільно”, E. Ставиться студенту в тому випадку, коли навчально-виховна робота проведена на задовільному рівні (переважають задовільні оцінки на всі види роботи). Проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; здав невчасно документацію, яка потребує доповнень і поправок.

35-59 балів, „незадовільно” (з обов'язковим повторним проходженням практики), FХ. Відсутня системність у роботі студента. Виконав на низькому професійно-методичному рівні навчальну, методичну роботу передбачену програмою з педпрактики. Допускав помилки, пов'язані зі знанням навчальної дисципліни, методикою проведення занять. Виконував дії в освітньому процесі без достатнього теоретичного усвідомлення. Здав документацію з великим запізненням, допустивши при цьому значні помилки в її оформленні.

1-34 балів, „незадовільно” (з обов'язковим повторним курсом), F. Програма практики виконана частково. Студент не здав документації.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

Десять заповідей вчителя

(Д. Пойа)

- Цікавтесь своєю дисципліною.
- Знайте свою дисципліну.
- Знайте, яким шляхом можна вивчити те, що вам необхідно. Кращий спосіб вивчити – це відкрити самому.
- Вмійте читати з обличчя учнів. Намагайтесь бачити, чого вони від вас хочуть, зрозумійте їх утруднення, виробіть вміння ставити себе на їх місце.
- Не обмежуйтеся голою інформацією; намагайтесь розвивати в учнів певні навички, формуйте необхідний склад розуму і звичку до дослідницької роботи.
- Намагайтесь навчити їх догадуватися.
- Намагайтесь навчити їх доводити.
- Вишукуйте у вашій задачі те, що може стати у нагоді при розв'язанні інших задач, – за конкретною ситуацією намагайтесь відшукати загальний метод.
- Не видавайте свого секрету відразу – нехай учні спробують вгадати його до того, як ви його їм відкриєте, дайте можливість їм знайти якомога більше.
- Користуйтесь навідними вказівками, але не нав'язуйте своєї думки.

Урок – форма організації навчання, за якої заняття проводить учитель з групою учнів постійного складу, одного віку й рівня підготовки впродовж певного часу й відповідно до розкладу.

Розрізняють такі **типи уроків** (за В.Онищуком).

1. Комбінований урок.

I. Організаційний етап.

II. Перевірка раніше вивченого матеріалу.

III. Актуалізація і мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

IV. Повідомлення теми і мети уроку.

V. Вивчення нового матеріалу.

1. Сприйняття інформації.

2. Уточнення та розширення інформації.

3. Відтворення інформації.

4. Оперування поняттями.
5. Узагальнення інформації.
- VI. Підсумок уроку. Домашнє завдання.

2. Урок засвоєння нових знань.

- I. Організаційний етап.
- II. Актуалізація і корекція опорних знань.
- III. Мотивація навчальної діяльності.
- IV. Повідомлення теми і мети уроку.
- V. Вивчення нового матеріалу.
 1. Сприйняття інформації.
 2. Уточнення та розширення інформації.
 3. Відтворення інформації.
 4. Оперування поняттями.
 5. Узагальнення і систематизація знань і понять.
 - VI. Підсумок уроку. Домашнє завдання.

3. Урок перевірки, оцінки і корекції знань, умінь і навичок.

- I. Організаційний етап.
- II. Повідомлення теми і мети уроку.
- III. Перевірка фактичного матеріалу і основних понять.
- IV. Застосування учнями знань в стандартних і змінених умовах.
- V. Перевірка виконаних робіт, їх аналіз і оцінка.
- VI. Підсумок уроку. Домашнє завдання.

4. Урок узагальнення і систематизації знань.

- I. Організаційний етап.
- II. Актуалізація і мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
- III. Відтворення і поглиблення фактичних знань.
- IV. Формування узагальнених понять, провідних ідей і біологічних закономірностей.
- V. Підсумок уроку. Домашнє завдання.

5. Урок формування умінь і навичок.

- I. Організаційний етап.
- II. Перевірка раніше вивченого матеріалу.
- III. Актуалізація і корекція опорних знань.
- IV. Повідомлення теми і мети уроку.
- V. Вивчення нового матеріалу.
 1. Сприйняття інформації (мотиваційні і пізнавальні вправи).
 2. Первинне застосування нових знань (пробні вправи).

3. Самостійне застосування учнями знань в стандартних ситуаціях (тренувальні вправи).
4. Творчий перенос знань у нові ситуації (творчі вправи).
- VI. Підсумок уроку. Домашнє завдання.

6. Урок застосування знань, умінь і навичок.

- I. Організаційний етап.
- II. Перевірка раніше вивченого матеріалу.
- III. Актуалізація і корекція опорних знань.
- IV. Повідомлення теми і мети уроку.
- V. Осмислення змісту і послідовності застосування способів виконання дій.
- VI. Самостійне виконання учнями завдань.
- VII. Звіт учнів про роботу і теоретичне обґрунтування одержаних результатів.
- VIII. Підсумок уроку. Домашнє завдання.

НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ

В освітньому процесі можна використовувати такі нестандартні види уроків:

1. Уроки ділової та рольової гри: уроки-суди, уроки прес-конференції, уроки-слідства, уроки захисту проєктів тощо.
2. Театралізовані уроки: уроки-драми, уроки-спектаклі, уроки-концерти, уроки-казки, уроки-феєрії, уроки-етюди тощо.
3. Уроки-змагання: уроки КВК, уроки «Що? Де? Коли?», уроки-вікторини, уроки-конкурси, уроки-турніри, уроки «мозкової атаки» ін.
4. Уроки широкомасштабного огляду знань: уроки-панорами, уроки-подорожі і т. д.
5. Уроки творчого пошуку: уроки-розвідки, уроки лабораторного дослідження, уроки «Еврика», уроки-експедиції тощо.
6. Уроки комунікативної спрямованості: уроки-диспути, уроки-усні журнали, уроки-діалоги, уроки філософських роздумів, уроки філософії серця, уроки-мрії й т. д.
7. Уроки-звіти: уроки захисту індивідуальних творчих робіт, уроки-заліки, уроки-демонстрації, уроки експертної оцінки.
8. Уроки, які наслідують форми занять вищої ланки освіти: уроки-лекції, уроки-семінари, уроки-конференції.
9. Інтегровані уроки – поглиблене вивчення теми за рахунок використання пізнавальних засобів різних навчальних дисциплін.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО УРОКУ

- відповідність змісту навчання навчальному плану та програмі;

- чіткість формулювання теми, мети та завдань уроку, мотивації навчальної діяльності учнів;
- вибір і реалізація навчального матеріалу відповідно до теми та завдань уроку;
- вибір методів і засобів навчання, форм організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, які забезпечують реалізацію змісту навчального матеріалу та досягнення мети уроку;
- диференціація та індивідуалізація навчання на уроці;
- реалізація внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків;
- інтеграція та інтенсифікація навчання;
- демократизація та гуманізація навчання;
- національна спрямованість навчання;
- упровадження ефективних технологій навчання;
- контроль і корекція знань, умінь і навичок учнів у навчальному процесі

Орієнтовна схема написання план-конспекту уроку

1. Тема.
2. Мета (навчальна, розвиваюча, виховна).
3. Тип уроку.
4. Матеріали та обладнання.
5. Використана та рекомендована література.
6. Основні терміни та поняття.
7. Основні методи та методичні прийоми роботи.
8. Хід уроку.

ПРИЙОМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

- Залучення нових інформаційних технологій.
- Надання можливості виказати свою точку зору.
- Постановка цікавого досліджу.
- Застосування акцентуючих фраз, рухів, міміки та інтонації.
- Захоплення уваги цікавою інформацією.
- Розігрування інциденту чи вистави.
- Використання відступів (пауз для перепочинку).
- Застосування музики, звукового супровідного фону.
- Образність мовлення лектора, посилення та послаблення голосу.
- Застосування фокусуємих запитань та завдань таких як:
 - Відповісти на 2-3 заздалегідь записаних на дошці запитань.
План уроку також може бути записаний у вигляді запитань.

Наприкінці уроку учні озвучують свої відповіді, порівнюючи їх.

- Виявити риси схожості та відмінності між явищами, поняттями, законами, що розглядалися на уроці.
- Самостійно скласти план уроку (простий або складний). Наприкінці заняття учнівські плани зачитуються та порівнюються.
- Відтворити в конспектах основний зміст теми (опорне конспектування).
- Обдумати та поставити свої питання за змістом теми.
- Зробити власні висновки за матеріалами уроку, відобразити власний погляд на проблему.
- Сформулювати проблему на наступне заняття. Це засіб, коли поставлена вчителем або така, що виникла в учнів, проблема не розглядається під час проведення заняття, а переноситься на наступне заняття. Учні мають час, щоб її осмислити.

ДОДАТКИ

Додаток А

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН ОФОРМЛЕННЯ КОНСПЕКТУ УРОКУ

Дата

Клас

Тема

Мета: *освітня, розвивальна, виховна*

Тип уроку: *комбінований*

Методи та методичні прийоми проведення уроку:

Методи:

а) *за джерелами передачі й характером сприйняття інформації: словесні, наочні та практичні;*

б) *за основними дидактичними завданнями, які необхідно вирішувати на конкретному етапі навчання: методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок;*

в) *за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі;*

г) *на основі внутрішнього логічного шляху засвоєння знань: індуктивний, дедуктивний, традиційний, аналітичний, синтетичний, порівняння, узагальнення, конкретизації і виділення головного.*

Методичні прийоми:

Логічні прийоми визначають характер розумової діяльності й сприяють розвитку мислення.

Організаційні прийоми визначають порядок і послідовність навчальної роботи.

Технічні прийоми визначають навчально-методичне забезпечення навчального процесу.

Методичне та технічне забезпечення: комп'ютер, мультимедійний діапроектор, відеомагнітофон, кодоскоп, картки, роздатковий матеріал, схеми, кросворди, опорні конспекти, тести, довідники, діаграми, мультимедійні презентації тощо

Література:

Основна:

Допоміжна:

ХІД УРОКУ

- I. Організаційний етап.
- II. Перевірка раніше вивченого матеріалу.
- III. Актуалізація і мотивація навчально-пізнавальної діяльності.
- IV. Повідомлення теми і мети уроку.
- V. Вивчення нового матеріалу.
 1. Сприйняття інформації.
 2. Уточнення та розширення інформації.
 3. Відтворення інформації.
 4. Оперування поняттями.
 5. Узагальнення інформації.
- VI. Підсумок уроку. Домашнє завдання.

Додаток Б

Схема аналізу комбінованого уроку

Дата _____

Навчальний предмет, клас _____

Тема уроку _____

Мета уроку _____

Тип уроку _____

Хід уроку.

1. Організаційний етап.

- своєчасний початок уроку;
- готовність класу до уроку;
- підготовленість і психологічна настроєність учнів до навчальної роботи;
- час, затрачений на організаційну частину.

2. Перевірка раніше вивченого матеріалу.

- доцільність перевірки знань учнів;
- зауваження до методів перевірки домашнього завдання, їх ефективність;
- доцільність застосованих методів з погляду закріплення, поглиблення знань учнів. Активізація розумової діяльності учнів і розвиток логічного мислення;
- наявність підготовлених засобів контролю знань учнів (запитання, дидактичні картки, засоби програмного контролю, використання ТЗН);
- оцінка відповідей учнів та їх мотивація. Чи заохочуються учні при відповіді (створення ситуації успіху). Кількість опитаних. Відповідність поставлених оцінок знанням учнів: повнота і глибина засвоєння матеріалу, самостійність і логічність міркувань, уміння застосовувати знання на практиці, визначення основних недоліків знаннях і рекомендації до їх усунення, пояснення незрозумілого для учнів.

3. Актуалізація і мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

- визначення опорних знань для сприймання наступної теми уроку;
- реалізація внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків;
- мотивація навчальної діяльності;
- створення проблемної ситуації;
- зв'язок нового навчального матеріалу з сучасністю.

4. Повідомлення теми і мети уроку.

- методика оголошення теми уроку;
- техніка її запису
- доцільність оголошення плану уроку і запису його на дошці або під диктовку.

5. Вивчення нового матеріалу.

а) сприйняття інформації.

- висвітлення основних біологічних ідей;
- дослідницький характер вивчення біології, основ здоров'я;
- методи і прийоми формування знань;
- вироблення вмінь та навичок;
- активізація пізнавальної активності учнів;
- розвиток критичного мислення при вивченні нового матеріалу;
- способи збудження і підтримання інтересу і уваги учнів;
- мова викладу теми (доступність, емоційність);
- змістовність, чіткість, логічна послідовність і глибина розкриття теми; підкреслення найбільш істотного в новому матеріалі, його систематизація і узагальнення;
- ефективність використання унаочнення і ТЗН;
- розвиток уяви учнів;
- записи на дошці (їх форма і відповідність змісту уроку);
- способи активізації розумової діяльності учнів: створення проблемних ситуацій, виконання репродуктивних і творчих завдань, розв'язування пошукових завдань.

б) уточнення та розширення інформації.

- дані з наукової, науково-популярної літератури, інформація про досягнення вітчизняної, світової науки з питань даної теми.

в) відтворення інформації.

- засоби зворотного зв'язку та їх використання (способи контролю для керування розумовою діяльністю учнів);
- ставлення учнів до нового матеріалу;
- пізнавальна активність (запитання вчителю, підбір прикладів, самостійність висновків);
- виділення найбільш істотного з теми;
- прояв вольових зусиль при засвоєнні нових знань та розв'язуванні вправ.

г) оперування поняттями.

- прийоми закріплення знань учнями, їх ефективність;
- розвиток логічного мислення;

- активізація розумової діяльності учнів при розробці нестандартних ситуацій, пов'язаних із змістом матеріалу, вивченого на уроці;
 - роль розв'язування завдань у поглибленні знань учнів;
 - виявлення недоліків у засвоєнні учнями змісту уроку, їх причини та шляхи виправлення;
 - дієвість засвоєних знань.
- д) узагальнення інформації.
- визначення основних понять, їх співвідношення із загальнобіологічними поняттями;
 - систематизація і узагальнення.
6. Підсумок уроку. Домашнє завдання.
- оцінка роботи класу на уроці;
 - вчасність подачі домашнього завдання, його посиленість;
 - інструкції щодо його виконання;
 - характер домашнього завдання (репродуктивний чи творчий);
 - диференціація домашнього завдання.

7. Характеристика педагогічної майстерності студента. Поведінка на уроці, зовнішній вигляд, вміння керувати своїм психічним станом, діями і вчинками. Ставлення до учнів (доброзичливе, байдуже чи негативне). Вимогливість. Ерудиція. Використання на уроці наукових досліджень. Методика викладання. Різноманітність прийомів організації навчальної діяльності учнів. Індивідуальний підхід до учнів. Робота з сильними і відстаючими учнями. Засоби заохочення та покарання на уроці, їх доцільність. Педагогічний такт. Організаторські та педагогічні здібності.

8. Висновки.

Доцільність вибраного типу уроку. Ступінь досягнення мети уроку. Логічність переходу між етапами уроку. Доцільність витраченого часу на кожен етап уроку. Підбір необхідних засобів навчання до уроку. Уміння використовувати різноманітні джерела інформації. Рівень оволодіння учнями новими знаннями, навичками та вміннями. Виховна ефективність уроку: формування в учнів моральних переконань, наукового світогляду, розвиток вольових та емоційних якостей учнів. Збудження інтересу до уроку. Здатність реагувати на можливі зміни ситуацій, підтримання дисципліни. Підтримання необхідного темпу заняття з метою активізації роботи учнів. Керівна роль студента під час проведення уроку. Загальна оцінка наукового і методичного рівня уроку.

Додаток В**САМОАНАЛІЗ НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ**

1. Характеристика реальних навчальних можливостей учнів, їх урахування при плануванні.
2. Місце навчального заняття в темі, розділі, його зв'язок з попередніми заняттями, специфіка заняття, його вид, тип.
3. Завдання заняття: освітні, виховні, розвивальні, їх комплексність і взаємозв'язок. Як при цьому враховувалися особливості класу.
4. Раціональність вибору виду, типу та структури заняття для розв'язання вищезгаданих завдань. Чи раціонально обрано час і місце опитування, вивчення нового матеріалу, закріплення домашнього завдання і т.д. Раціональність часу, відведеного на окремі етапи заняття, логічний зв'язок між цими етапами. Якщо заняття нестандартне – як удалося вписати його в систему занять з усієї теми.
5. Актуалізація опорних знань, умінь і навичок з метою успішної реалізації завдань заняття.
6. Головне у змісті заняття, чи вдалося зробити відповідний акцент на цьому.
7. Здійснення диференційованого та індивідуального підходів до учнів.
8. Види контролю за засвоєнням знань, виробленням умінь і навичок учнів, доцільність і своєчасність їх вибору.
9. Використання навчального кабінету, наочності, технічних засобів навчання.
10. Забезпечення належної психологічної атмосфери на уроці, реалізація вимог педагогіки співробітництва “вчитель – учень”, принципу дитиноцентризму, виховного впливу особистості вчителя.
11. Забезпечення раціонального використання часу, неперевантаження учнів.
12. Запасні методичні “ходи” на випадок непередбаченої ситуації.
13. Вихід за межі програмного матеріалу, засоби прищеплення учням інтересу до предмету.
14. Реалізація поставлених задач. Що не вдалося і чому?
15. Яку методичну допомогу потребуєте і від кого?

Додаток Д**ОРІЄНТОВНА СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ХАРАКТЕРИСТИКИ УЧНЯ****ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ**

1. Прізвище та ім'я учня.
2. Сімейний стан (члени родини, умови проживання, взаємовідносини).
3. Стан здоров'я учня.

НАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ.

1. Рівень навчальних досягнень, лінія успішності (причини її нерівномірності), системність і міцність знань.
2. Усвідомлення обов'язків школяра, інтерес до навчання (до яких саме предметів).
3. Особливості процесів пам'яті, мислення, сприймання, мовлення.
4. Ступінь сформованості вміння вчитися, планувати свою роботу, контролювати себе.

ТРУДОВА ДІЯЛЬНІСТЬ.

1. Участь у різних видах суспільно корисних заходів.
2. Працелюбність.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.

1. Дисциплінованість.
2. Реакція на зауваження дорослих, емоційна вразливість.
3. Місце у класному колективі (формальне чи неформальне лідерство, позиція «підлеглого» тощо).
4. Ініціативність, співпраця у груповій роботі.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ.

1. Настрій.
2. Мобільність, комунікабельність.
3. Врівноваженість, стриманість.

ЗАГАЛЬНІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ВИСНОВКИ

Додаток Е**ОРІЄНТОВНА СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ХАРАКТЕРИСТИКИ КОЛЕКТИВУ ШКОЛЯРІВ (КЛАСУ)**

1. Загальні відомості про клас. Кількість учнів (хлопців, дівчат), їхня характеристика за віком та місцем проживання, соціально-альний склад сімей, наявність дітей-сиріт і напівсиріт, їхніх опікунів
2. Згуртованість класу. Дисциплінованість і культура поведінки учнів. Взаємини між ними, наявність груп у класі. Чи люблять учні разом проводити час, працювати або розважатись у школі чи поза нею? Прояви дружби між хлопцями і дівчатами. Наявність у класі кругової поруки, її виявів. Чи відчувають учні потребу в зустрічах з однокласниками поза уроками?
3. Організованість класу. Здатність учнів самостійно організовуватися під час проведення колективних заходів, уміння розподіляти між собою обов'язки. Чи здатні учні уважно вислуховувати один одного (на зборах, перерві, під час виконання доручень)? Уміння прислухатися до рішень органів учнівського самоврядування і розпоряджень його уповноважених.
4. Громадська думка в класі. Національна та громадська свідомість учнів, їхній інтерес до громадського життя і участь у ньому. Які вчинки своїх товаришів учні схвалюють, а які засуджують? Наявність чи відсутність розбіжностей між словами і вчинками учнів.
5. Характеристика взаємин у класі. Що лежить в основі взаємин між однокласниками: місце проживання, спільне навчання, інтереси, місце за партою, увага один до одного, взаємодопомога, інше? Вимогливість до себе й своїх товаришів, уміння пробачати друзям недоліки, толерантність у взаєминах. Ставлення класу до активу, відмінників, лідерів, слабких учнів, дезорганізаторів, учнів із фізичними вадами. Типові випадки порушення дисципліни, їхні причини та заходи впливу на порушників із боку класу.
6. Актив класу. Склад активу, його авторитет. Ставлення активістів до учнів. Виконання розпоряджень активу однокласників. Чи є в класі неформальні лідери? Їхня характеристика.
7. Зв'язок класу з іншими класами. Зацікавленість учнів класу життям школи та інших класів. Виконання класом загальношкільних доручень (постійно, епізодично). Зв'язок

класу з іншими класами (шефство, спільні заходи). Участь класу в загальношкільних заходах.

8. Висновки і пропозиції. Загальна оцінка класу, найбільш позитивні і негативні складники його життя. Пропозиції щодо спрямованості розвитку на майбутнє.

Додаток Є**ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ**

1. Складання портфоліо до однієї із навчальних тем (тематичний план, конспекти уроків, засоби діагностики навчальних досягнень учнів, інструктивні картки для проведення практичних і лабораторних робіт, дидактичний матеріал, відеоматеріал, конспекти позакласних заходів до теми).
 2. Написання реферату, розробка дидактичних карток з біології / основ здоров'я.
 3. Проходження відкритих онлайн-курсів на платформі Prometheus, Edera_proschool тощо та отримання сертифікатів про успішне завершення навчання з вказання кількості годин.*
- Примітка. *На вибір студента.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Використання сучасних освітніх технологій в освітньому процесі під час навчання біології та основ здоров'я.
2. Форми організації освітнього процесу з біології та основ здоров'я.
3. Позаурочна та позакласна робота з біології та основ здоров'я.
4. Матеріально-технічна база навчання біології та основ здоров'я.
5. Основні вимоги до сучасного уроку, шляхи підвищення його ефективності.
6. Організація позакласної роботи з біології та основ здоров'я.
7. Методи навчання біології та основ здоров'я, їх класифікація за джерелами знань та ступенем пізнавальної активності учнів.
8. Функції, форми та види контролю навчальних досягнень учнів з біології та основ здоров'я. Педагогічні вимоги до контролю.
9. Використання інтерактивних технологій у процесі навчання біології та основ здоров'я.
10. Реалізація виховних завдань на уроках біології та в позаурочний час.
11. Шкільний підручник з біології, його структура і функції. Вимоги до сучасних підручників.

12. Сутність і засоби реалізації здоров'язберезжувальної функції освіти.
13. Методика формування умінь і навичок здорового способу життя під час освітнього процесу.
14. Методика підготовки та використання тестових завдань для перевірки і оцінювання знань.
15. Спрямованість процесу вивчення «Основ здоров'я» на особистісно-орієнтоване навчання учнів.
16. Основні життєві та спеціальні навички учнів у сфері безпеки життєдіяльності.
17. Формування знань і понять про типові небезпеки і шляхи їх подолання через моделювання небезпечних ситуацій на уроках з основ здоров'я.
18. Необхідність формування в учнів практичних вмінь і навичок щодо психологічної готовності у разі наближення або виникнення небезпеки.
19. Розвиток життєвих навичок учнів щодо здатності самостійно (відповідно до віку) оберігати особисте здоров'я та життя.
20. Використання українських національних традицій охорони та зміцнення здоров'я в педагогічному процесі школи.

Додаток Ж

**Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка**

**Кафедра біології, екології та методик їх навчання
Спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)**

Погоджено:

Конспект проведення уроку

з _____

(назва навчальної дисципліни)

у _____ класі

здобувачем вищої освіти другого (магістерського) рівня

__ курсу __ Бм групи

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Дата проведення

Оцінка _____

Кременець-20__

**КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**МАТЕРІАЛИ
ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ
здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня
__ курсу __ Бм групи
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА
(БІОЛОГІЯ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ)**

(прізвище, ім'я, по батькові)

Місце проходження практики:

Термін проходження практики:
з _____ по _____ 20__ р.

Кременець – 20__

Рекомендована література

1. Кузнецова В. І. Методика викладання біології. Харків : Торсінг, 2001. 176 с.
2. Мороз В. І. Загальна методика навчання біології : навч. посібник. Київ : Либідь, 2006. 592 с.
3. Мороз І. В. Позакласна робота з біології : навч. посібник. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2008. 272 с.
4. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТНПУ ім В. Гнатюка, 2015. 212 с.
5. Фруктова Я. С. Факультативні курси загальнобіологічного змісту в 10–11 класах біологічного профілю // Біологія і хімія в шк. 2001. № 4. С. 45–48.
6. Цицюра Н.І. Методичні рекомендації до проходження виробничої (педагогічної) практики магістрантів спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка. 2021. 42 с.
7. Цуруль О. А. Формування біологічних понять: психолого-педагогічні засади та методичні особливості. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. 247 с.
8. Шулдик В. І. Методика викладання біології в модулях. Умань, 2002. 360 с.
9. Щербань П. М. Прикладна педагогіка. Київ : Вища школа, 2002. 215 с.
10. Ярошенко О. Г. Групова навчальна діяльність школярів: теорія і методика. Київ : Партнер, 1997. 193 с.

Інформаційні ресурси

1. Асоціація вчителів біології України.
URL: <http://biology.civica.org/>
2. Біологія калейдоскоп уроків. URL:
[//www.altai.fio.ru/projects/Group4/potok13/site/index.html](http://www.altai.fio.ru/projects/Group4/potok13/site/index.html)
3. Біологія реферати, курсові роботи, контрольні роботи, статті.
URL: [//www.portua.net/pages/referaty/katalog-besplatnyh-rabot.php](http://www.portua.net/pages/referaty/katalog-besplatnyh-rabot.php)
4. Висвітлення сучасного стану біологічної науки та освіти в Україні. URL: [//www.biology.org.ua](http://www.biology.org.ua)
5. Електронна версія газети «Біологія» Матеріали для вчителів: «Я йду на урок біології». Для вчителя хімії та біології.
URL: <http://www.uroki.net/docxim.htm>
6. Електронна версія газети «Біологія». URL: bio.1september.ru

7. Концепція Нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>.
8. Навчальні програми для 10-11 класів. URL: mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv
9. Організація методичної роботи в умовах особистісно зорієнтованого навчання <http://ru.osvita.ua/school/method/380/>
10. Розробки уроків, календарні, тематичні, поурочні плани, розробки уроків для вчителя хімії та біології в школі. URL: <http://www.uroki.net/docxim.htm>
11. Сайт для всіх, хто вивчає біологію. URL: <http://www.noosfera.org.ua/>
12. Український біологічний сайт. URL: <http://www.biology.org.ua>.